

LISTY

Filozofické fakulty
Ostravské univerzity v Ostravě

X prosinec 2013

www.ff.osu.cz

EVROPA!!! KULTURNÍ DĚDICTVÍ

RENASANCE ZA HRANICEMI ITÁLIE III LUCAS CRANACH STARŠÍ

Lucas Cranach starší se narodil v roce 1472 v obci Kronach ve východních Frankách. Nevíme, jak se původně jmenoval, Cranach je pseudonym. V roce 1505 se stal dvorním malířem saských kurfiřtů ve Wittenbergu a zůstal jim věrný až do konce života. Dokonce s nimi odešel do vyhnanství. Nepracoval však pouze pro ně, přijímal také zakázky od bohatých měšťanů a sousedních vládců. Postupně se stal nejbohatším wittenberským měšťanem.

Cranach byl vynikající kreslíř, mistr v používání barev. Vedle náboženských motivů mu nebyly cizí ani náměty světské. Dokázal často spojit výrazně protichůdná témata a stylistické variace. Byl reformačním malířem, který ale zároveň pracoval pro katolické vladaře, což mu nebránilo malovat nádherné akty v renesančním duchu.

Rád maloval Adama a Evu, většinou pak v momentu, kdy Eva podává Adamovi zakázané ovoce. Kupř. na obraze z roku 1526 popustil Cranach uzdu své fantazie a nechal projevit svou animalistickou vášeň. Nerozhodný Adam a provokativně okouzující Eva jsou překvapivě obklopeni velkým množstvím zvířat (např. lev, jelen), která se objevují i na jeho jiných obrazech, jako je kupř. *Zlatý věk*. Cranach často a rád zobrazoval nahá ženská těla; jsou důkazem svůdného ženského kouzla a zároveň nebezpečím, které číhá na ty, kdo se mu nedokážou ubránit.

Důkazem, že Cranach maloval i pro katolické vladaře, je oltář Panny Marie (tzv. Pražský oltář), který vytvořil pro

Svatovítskou katedrálu v Praze. Mariánský oltář vznikl pravděpodobně mezi roky 1519-1522. Dílo, z něhož se dochovalo celkem pět fragmentů, bylo určeno pro mariánský chór katedrály. Velký oltářní retábl zobrazoval nejpravděpodobněji Oslavení Panny Marie. Ta byla obklopena osmi světlicemi, které v ruce držely nápisové pásky s mariánskými modlitbami. Podle sestavení jednotlivých textů můžeme některé ze světlic identifikovat (sv. Kateřina, sv. Anežka Římská, sv. Markéta, sv. Kristýna). Oltář byl významným prvkem panovnické reprezentace v katedrále.

Oltář, o jehož vzniku nemáme bohužel žádné zprávy, byl později umístěn do kaple sv. Zikmunda, kde se v roce 1619 stal obětí kalvínských a bratrských obrazoborců. S největší pravděpodobností ale nešlo o ikonoklasmus, nýbrž promyšlený čin. Jednotlivé desky se později staly zájmem sběratelů a částečně se dochovaly až do současnosti (pět desek ze sedmi).

Cranach byl také vynikajícím portrétistou, několikrát portrétoval Martina Luthera, jehož byl stoupencem. Sám ilustroval několik vydání Lutherova překladu Nového zákona a dokonce i některé protipapežské pamflety.

Výjimečný malíř, přítel Martina Luthera a Filipa Melanchtona, Lucas Cranach starší, zemřel 16. října 1553 ve Výmaru.

Marek ŽÁGORA

Detail jednoho z obrazů, které jsou reprodukovány na další straně. Najdete tento detail na reprodukcích?

Adam a Eva

Pražský oltář - detail (Sv. Kateřina)

Zlatý věk

Venuše

Pokyny pro formátování příspěvků

Příspěvky prosíme odevzdávejte ve formátu Word libovolné verze (doc, docx), případně v OpenOffice libovolné verze (odt) nebo ve formátu rtf. Pokud váš text obsahuje zvláštní znaky z cizích jazyků, napište, prosím, k textu dovětek s upozorněním. Fotografie zasílejte v samostatných souborech (např. jpg, nikoli vložené do textového souboru). U všech snímků uvádějte popisek a jméno autora. Redakce si vyhrazuje právo texty gramaticky opravovat, drobně stylisticky upravovat, v případě potřeby zaslané články krátit. Příspěvky do lednového čísla zasílejte e-mailem na adresu listyff@osu.cz nejpozději do 20. 1. 2014. Příspěvky zaslané po tomto datu nebudou do lednového čísla zařazeny.

Listy Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě č. 10/2013 - prosinec, ročník čtvrtý. LISTY JSOU NEPRODEJNÉ

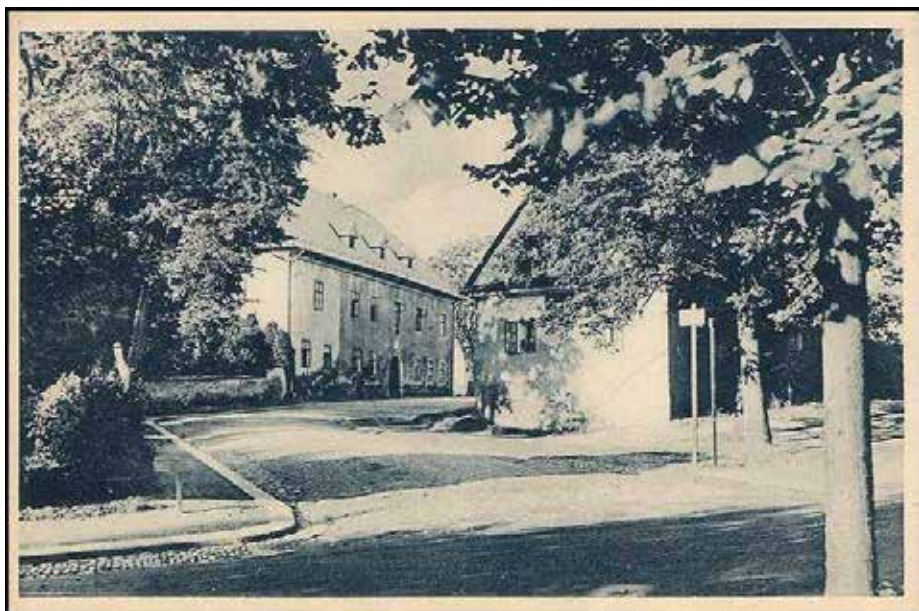
Redakční rada: ThLic. Vladimír Šiler, Dr., doc. PhDr. Eva Mrhačová, CSc., doc. PhDr. Jan Vorel, Ph.D, Mgr. Jana Bolková, Bc. Vladimír Mičuška, Bc. Tereza Čapandová. Barevná elektronická verze Listů je dostupná na webu FF OU v rubrice Ze života fakulty na adrese: <http://periodika.osu.cz/listyff>
©Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2013

OSTRAVA!!! RODINNÉ STŘÍBRO

Zábřežský zámek

Zábřežský zámek patří mezi nejstarší ostravské památky. Nachází se v samotném centru původní obce Zábřeh nad Odrou, která je dnes součástí největšího ostravského městského obvodu Ostrava-Jih.

Minulost zábřežského zámku sahá až do poloviny 16. století, kdy se pány zábřežského panství stal rod Petřvaldských, kteří sjednotili doposud samostatné statky Zábřeh, Košatku, Petřvald s Petřvaldíkem a Starou Bělou s Výškovicemi pod svou správou. Právě Petřvaldští vystavěli v Zábřehu také tvrz (zámek), která se stala jejich sídlem a centrem celého panství. Vystavěna byla z kamene a cihel, o čemž svědčí popis z počátku 17. století, který hovoří o tom, že „...tvrz jest dvěma štoky z gruntu země od fundamentu z kamene a z cihel, při níž jest věže z kamene pěkně ozdobená, jsouc vystavěná a zděním vyvedená...“ Na nádvoří zámku se nacházela také studna, ve které se nacházel „...pramen jistý vody, kteráž jest velmi švarná a zdravá...“ V okolí zámku vzniklo rozsáhlé hospodářské zázemí, jehož součástí byl také pivovar, rozlehlý hospodářský dvůr a také zeleninová a ovocná zahrada. Pod zámkem

Zábřežský zámek z roku 1920

Foto: archiv autora

se nacházel rybník napájený potokem Zábřežkou, který v okolí obce zásoboval vodou celou soustavu rybníků.

Zábřeh nad Odrou měnil v průběhu 16. a na počátku 17. století často své majitele. Posledním majitelem byl Mikuláš Felix Orlík z Laziska, který byl nedlouho po nabytí majetku obviněn

z neoprávněné držby a Zábřežské panství mu bylo v roce 1653 se souhlasem olomouckého biskupa odebráno a přičleněno ke kapitulnímu statku Petřvald, jehož součástí zůstalo nepřetržitě až do roku 1848.

Důvodem pro odebrání byla pravděpodobně sama osoba Mikuláše Orlíka, který byl podle všeho sadista a sexuální zvrhlík tyranizující své poddané. O jeho osobě nejlépe vypoví několik úryvků žaloby a výpovědí svědků zaznamenaných soudem, který jeho činy následně projednával. Mikuláš se před soudem zodpovídal „...z chlípného a násilného s poctivými děvečkami obcování, kterak on, když děvečky podle obyčeje večerního času spolu byly, mezi ně přišel, jednu děvečku služebnou u peci porazil a ji násilně, nestydíce se tu přítomných poctivých lidí a také ouředních osob, sprznil a poškrvnil.“ Jinou děvečku „hanebně porazil, ale se mu bránila, ji zubama skousal, takže až doposud zdráva nejní.“

Další z incidentů se odehrál o Vánocích, kdy do zámku přišlo na koledu pět mladých dívek, „...a když vánoční písně zpívati počaly [...], tu ihned pan Mikuláš Orlík dveře zavřítí dal a tuze,

Zábřežský zámek dnes.

Foto: Tomáš MAJLIŠ

aby žádná utéci nemohla, zadržovati poručil, potomně je k pití vína a páleného přinutil, okna slámou zahraditi dal, a tak s nimi již opojenými hanebnou chlípnost vedle libosti své provozoval.“

Za vinu mu byly kladeny dokonce dvě vraždy. V Moravské Ostravě měl v roce 1646 zastřelit švédského vojáka, za jehož smrt se vojáci jeho pluku odplatili třemi trestnými výpravami do Zábřehu a okolních vsí, během nichž pobrali poddaným téměř všechn majetek. Druhou vraždu měl spáchat při pěší cestě z trhu ve Frýdku, kdy zastřelil svého písaře.

Za své činy byl Mikuláš Orlik z Laziska odsouzen k peněžitě pokutě a tříměsíčnímu vězení. Největším trestem pro něj ale byla ztráta Zábřehu, který byl, jak jsme uvedli výše, v roce 1653 připojen ke kapitulnímu statku Petřvald. Zámek tak ztratil svou úlohu šlechtického sídla a v následujících staletích byl využíván především k hospodářským účelům.

V druhé polovině 19. století sloužil areál zámku jako lihovar a později byly vnitřní prostory adaptovány na byty, které se zde nacházely ještě v 60. letech 20. století. Následně přešel zámek do vlastnictví národního podniku Byto-

stav, který zde zřídil své středisko mechanizace. V 70. letech prošel zámek několika necitlivými stavebními úpravami a od počátku 90. let bez využití chátral. Před demolicí jej zachránila dvojice investorů, Petr Hradil s Erichem Bergmannem, kteří zámek v roce 2005 koupili a v následujících letech provedli rozsáhlou rekonstrukci. Z chátrajících ruiny se během dvou let stala reprezentativní stavba, ve které se nachází čtyřhvězdičkový hotel s restaurací, vlastním pivovarem a možností relaxace v pivních či vinných koupelích.

Tomáš MAJLIŠ

VÝZNAMNÉ POSÍLENÍ KVALIFIKAČNÍ STRUKTURY AKADEMICKÝCH PRACOVNÍKŮ FILOZOFICKÉ FAKULTY OSTRAVSKÉ UNIVERZITY

Kvalita a úroveň sboru akademických pracovníků je pro Filozofickou fakultu Ostravské univerzity klíčovým faktorem, odrážejícím se jak v úrovni výuky studentů, tak ve vědeckovýzkumné činnosti.

S potěšením konstatujeme, že v letošním roce došlo k dalšímu výraznému posílení kvalifikační struktury pedagogů FF OU, kdy úspěšně proběhlo jedno profesorské řízení a pět habilitací.

Prof. PhDr. Tomáš Krejčík, CSc., katedra historie

Jmenovací řízení profesorem proběhlo v oboru pomocné vědy historické na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě.

Profesorem byl jmenován s účinností od 22. října 2013.

Doc. PhDr. Jaroslav David, Ph.D., katedra českého jazyka

Na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity se habilitoval s prací *Vývojové tendence moderní české oikonymie*.

Docentem v oboru Český jazyk byl jmenován s účinností od 1. července 2013.

Doc. PhDr. Jakub Guziur, Ph.D., katedra anglistiky a amerikanistiky

Na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění se habilitoval s prací *Bob Dylan a post-kultura*.

Docentem v oboru Filmové, televizní a fotografické umění a nová média - teorie filmové a multimediální tvorby byl jmenován s účinností od 2. září 2013.

Doc. PhDr. Jan Vorel, Ph.D., katedra slavistiky

S prací *Od dekadence k teurgii*. Esteticko-filozofické hledání české a ruské literatury přelomu 19. a 20. století se habilitoval na Filozofické fakultě Ostravské univerzity v Ostravě.

Docentem v oboru Dějiny české literatury byl jmenován s účinností od 1. listopadu 2013.

Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D., katedra sociologie

Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy se habilitoval s prací *Změny ve struktuře osídlení a jejich dopad na rozvoj měst a regionů*. Pohled prostorové sociologie s využitím multikriteriálních analýz.

Docentem v oboru sociologie byl jmenován s účinností od 1. prosince 2013.

Doc. PhDr. Andrea Pokludová, Ph.D., katedra dějin umění a kulturního dědictví

Habilitovala se na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze s prací *Formování inteligence na Moravě a ve Slezsku 1857-1910*.

Docentkou pro obor sociální a kulturní antropologie je jmenována s účinností od 1. ledna 2014.

Výše jmenovaným akademikům přejeme mnoho úspěchů v jejich pedagogické a badatelské práci.

Jana BOLKOVÁ

Získání vyššího vědeckého, resp. vědecko-pedagogického gradu není jen oceněním stávající práce a zásluh, nýbrž a především obrovskou výzvou do budoucna. Neboť by to měli být právě profesori a docenti, kdo by měl na naší fakultě formovat budoucí generace badatelů, středoškolských učitelů a dalších odborných pracovníků, stejně tak, jako by měli vtiskávat svým pracovním nezaměnitelný výzkumný ráz a garantovat nejvyšší kvalitu vědecké práce.

Věřím, že výše uvedení čerstvě jmenovaní docenti a profesor budou právě takovými příklady!

Přeji jim jménem svým i celého vedení fakulty mnoho zdaru v jejich staronové práci.

Aleš ZÁŘICKÝ

VĚDA A ŽIVOT NA NAŠICH PARTNERSKÝCH UNIVERZITÁCH III.

Mgr. IRENA FIALOVÁ, Ph.D.,

pracuje jako odborná asistentka na katedře romanistiky, v oddělení španělštiny. Magisterské studium české a španělské filologie vystudovala na FF MU v Brně, kde pokračovala i ve studiu doktorském v oboru Románské jazyky. Dokončila je v r. 2011 obhajobou disertační práce na téma Jazykové interference galicištiny v galicijské španělštině. Na katedře romanistiky vyučuje překlad, sociolingvistiku, stylistiku a lexikografii. Odborně se věnuje výzkumu vlivu galicištiny na španělskou galicištinu a slovtvorbě zaměřené na neologii.

V rámci magisterského studia absolvovala roční studijní pobyt v rámci programu Erasmus na Univerzitě v Santiagu de Compostela. Španělská autonomní oblast Galicie jí učarovala natolik, že sem po několika let jezdila na letní kurzy galicištiny a galicijské kultury. Znalost galicijského jazyka jí pomohla získat prestižní druhé místo v Překladačské soutěži Jiřího Levého (za překlad několika povídek Séchu Sendeho z knihy Made in Galiza). Do Galicie se vrací pravidelně. Pobyt spojuje s několika dny strávenými jako poutnice na Svatojacobské pouti.

Eva MRHAČOVÁ

JAK TO CHODÍ NA UNIVERZITĚ SANTIAGO DE COMPOSTELA aneb TAM NA KONCI SVĚTA

Do Galicie jsem se poprvé podívala před 12 lety. Psal se rok 2001, byla jsem studentkou pátého ročníku španělštiny na FF MU v Brně, čekal mě tam tříměsíční studijní pobyt v rámci programu Erasmus na Univerzitě v Santiagu de Compostela (USC) a já jsem ani netušila, jak mi tato španělská autonomní oblast na severozápadě Pyrenejského poloostrova, o které jsem do té doby příliš mnoho nevěděla, ovlivní další život. Původní tři měsíce se změnila na celý rok a já se do Galicie vracím prakticky každoročně. Tehdy jsem tam studovala intenzivní kurz španělštiny a několik výběrových předmětů, v dalších letech jsem na Institutu galicijského jazyka absolvovala letní kurzy galicištiny pro cizince a Španělské pocházející z jiných autonomních oblastí Španělska a další kurzy.

Škola v Santiagu de Compostela byla založena v roce 1495, univerzitou se stala o několik let později. V současnosti sídlí ve dvou městech – v Santiagu de Compostela a v přibližně 100 km vzdáleném Lugu – a studuje na ní 30 000 studentů. V Santiagu má univerzita dva hlavní kampusy – Campus Norte a Campus Vida, ale budovy některých fakult najdeme i v historické části města.

Součástí univerzity je i Centro de Linguas Modernas (CLM), které nabízí výuku různých jazyků, mj. i češtiny (vyučuje ji ředitelka Centra, Kateřina Vlasáková). Centrum zajišťuje i mnohé mezinárodní zkoušky z jazyků, protože podle nových pravidel musí všichni studenti v rámci svého studia doložit znalost alespoň jednoho jazyka na úrovni B1 podle SERR. Univerzita nabízí i kurzy galicijského jazyka a kultury, jelikož Galicie je autonomní oblastí se dvěma oficiálními jazyky, galicištinou a španělštinou. Proto je běžné, že se spousta předmětů vyučuje v galicištině a studenti, kteří nejsou z Galicie, se s touto skutečností musejí nějak „poprat“.

Doba studia v rámci běžných studijních programů je 4 roky (tzv. grao, zakončený pouze obhajobou obdoby naší diplomové práce – bez souhrnných státních závěrečných zkoušek), dále lze pokračovat na většině oborů ve studiu stupně „máster“ a klasického doktorského studia. Např. na fakultě filologie lze studovat obory: Klasická filologie, Španělský jazyk a literatura, Galicijský jazyk a literatura, Anglický jazyk a literatura a Moderní jazyky a literatura (fakulta geografie a historie a fakulta fi-

lozofie jsou samostatnými fakultami). Vzhledem ke klesajícímu počtu zapisovaných studentů se ale uvažuje o zrušení galicijské a klasické filologie, což nenechává studenty chladnými, a tak v těchto týdnech organizují proti tomuto případnému rozhodnutí stávky a schůze, kde řeší, jak tomu zabránit.

Studenti většinou studují 6 předmětů za semestr, jde o 3-4 x 60 minut rozdělených do dvou dnů, přičemž ze tří čtvrtin jde o přednášky, zbytek jsou semináře. Předměty jsou hodnoceny 6 kredity. Kvalita výuky je sledována během evaluací, vyučující (celkem jich na univerzitě pracuje přes 2 000) se snaží být studentům co nejvíce k dispozici – mají povinnost vypracovat 6 konzultačních hodin týdně. Vyučující učí semestrálně běžně 3 předměty (8-10 vyučovacích hodin), prakticky všichni jsou vedle toho členy výzkumných skupin. Hlavní výzkum se ale odehrává na jižním kampusu, kde sídlí většina přírodovědných center – např. Centrum výzkumu molekulární medicíny a chronických nemocí, Centrum výzkumu experimentální medicíny atd. Mnoho vyučujících je i členy Královské galicijské akademie (RAG).

JAK TO CHODÍ NA UNIVERZITĚ SANTIAGO DE COMPOSTELA

aneb

TAM NA KONCI SVĚTA

Studenti mohou na každé fakultě využívat knihovny a studovny, které jsou podle mého názoru navštěvovány mnohem více než u nás – tomu je přizpůsobena i otevírací doba, v některých knihovnách během zkuškového období i do 3 hodin ráno.

Univerzita studentům nabízí i kurzy, které s výukou mnoho společného nemají – pěvecký sbor, kurzy herectví, fotografování, tance. Během léta se na USC konají odborné letní kurzy, jichž se mohou účastnit i zájemci z řad veřejnosti.

*

Je samozřejmé, že samotná univerzita nabízí studentům spousty možností, nemohu ale vynechat život mimo univerzitu. Ve městě žije jen 95 000 obyvatel, ale díky tomu, že je hlavním městem Galicie, městem univerzitním, historickým, že je turistickým centrem, má zvláštní příjemnou atmosféru – od r. 1985 je zapsáno na Seznamu světového dědictví UNESCO. V roce 2000 získalo Santiago (např. společně s Prahou a Krakovem) titul Evropské hlavní město kultury a není se čemu divit: ve městě je spousta muzeí, divadlo, kina, knihovny...

Katedrála.

Foto: archiv autorky

Budova rektorátu a univerzitní knihovna - Pazo de Fonseca.

Foto: archiv autorky

A když vás neosloví kulturní nabídka tohoto typu, můžete se jen tak posadit na zahrádku na kávu (kaváren, restaurací a barů je v Santiagu nespočet) a sledovat něco, co je hodně vzdáleno ruchu a stresu běžných měst. A když by chtěl návštěvník poznat víc z tohoto kraje, stačí zajet se podívat do okolních měst a vesniček (A Coruña, Noia, Pontevedra, Combarro, Cambados...) nebo třeba na mys Fisterru, o kterém si lidé dlouho mysleli, že je tam „konec světa“. Nepočítejte však s tím, že při pobytu v Galicii zažijete klasické španělské „slunce a pláž“; tato část Pyrenejského poloostrova je prostě jiná: častý déšť, letní průměrné teploty kolem 20 stupňů a studený Atlantický oceán. Možná ale právě proto si budete všimnout jiných věcí, díky nimž si tuto oblast zamilujete a budete se chtít vrátit – třeba jako poutníci k hrobu sv. Jakuba po Svatojakubské cestě.

Irena FIALOVÁ

STUDENTSKÁ VĚDECKÁ KONFERENCE HISTORIE 2013

Dne 5. 12. 2013 se v prostorách malé jídelny Filozofické fakulty OU konala studentská vědecká konference katedry historie. Zúčastnilo se jí celkem 14 studentů navazujícího magisterského studia v programu Historické vědy, kteří prezentovali své výzkumy z oblasti hospodářských a církevních dějin, historické demografie, řada přednesených příspěvků seznámila posluchače s vybranými tématy z dějin každodennosti, vzdělávání či didaktiky.

Odborná komise tvořená členy katedry historie v čele s PhDr. Petrem Popelkou, Ph.D., hodnotila nejen odbornou stránku příspěvků, ale také způsob a úroveň jejich prezentace i schopnost referujících reagovat na dotazy z pléna, které vznesli přísedící studenti i přítomní členové katedry historie. Na vystupujících byl patrný zodpovědný přístup ke konferenci, který se zrcadlil nejen v nebývalé kvalitní úrovni prezentovaných příspěvků, ale i v následné živé diskuzi.

Rozhodnutím odborné komise byl zvolen nejlepším vystupujícím Bc. Jan Pezda s příspěvkem „K některým atributům poutního putování ve 2. polovině 19. století. Příklad chalupníka Josefa Stříže“, druhé místo obsadila Bc. Ivana Maloušková s referátem nazvaným „První pozemková reforma na příkladu velkostatku Razumovských“. Třetím oceněným vystupujícím se stal Bc. Jan Gromnica, který prezentoval problematiku chemického průmyslu na Ostravsku v příspěvku „Vznik Ostravské rafinerie minerálních olejů a její fungování do roku 1939“. Vítězové byli finančně odměněni, všichni vystupující pak získali drobnou pozornost v podobě knižního daru.

Za příjemně prožitý čtvrteční den patří poděkování nejen organizátorům akce v čele s Mgr. Robertem Antonínem, Ph.D., který svým moderováním vytvořil uvolněnou atmosféru, ale i studentům-posluchačům a především studentům-vystupujícím, kteří se nezapomněli příležitosti prezentovat veřejně výsledky své samostatné vědecké činnosti před náročným publikem. Doufáme, že i příští ročník této akce bude stejně kvalitní jako ten letošní.

Michaela ZÁVODNÁ

Členové komise Mgr. Robert Antonín, Ph.D., a PhDr. Petr Popelka, Ph.D., s vítězem Bc. Janem Pezdou
Foto: Michaela ZÁVODNÁ

Diskuze Mgr. Roberta Antonína, Ph.D., s vystupujícími. Foto: Michaela ZÁVODNÁ

Vánoční fotbalový zápas pedagogů a studentů FF OU

Říká se: „Nevstoupíš dvakrát do jedné řeky...“. Toto rčení však neplatí pro děkana Filozofické fakulty OU. A právě proto se v úterý 3. prosince 2013 opět v hale na Varenské ulici konal již druhý ročník předvánočního zápasu mezi týmem pedagogů a týmem studentů Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě.

Tým pedagogů po loňské zkušenosti početně posílil, proto nastoupil hned v deseti hráčích, tým studentů čítal sedm odvážných. Slavnostní výkop obstarala zahraniční studentka Shabnam Asadova z Ázerbajdžánu a všichni hráči se hned vrhli do hry na plný plyn.

Pedagogové zřejmě celý rok tajně trénovali, protože celou první polovinu drželi s týmem studentů krok. Šance se objevovaly na obou stranách hřiště, ale buď chybělo zakončení, anebo byl bezchybný brankář. A tak první branka padla až po více jak dvaceti minutách hry, a to do sítě pedagogů. Na vyrovnání však mnohem početnější publikum než loni nečekalo dlouho. Pan děkan dostal přihrávkou přímo před bránu a zkušeně vsítíl vyrovnávací gól. První polovina zápasu tedy skončila vyrovnaným stavem 1:1.

Do druhého poločasu však studenti vběhli naplno, zatímco pedagogové se ještě rozkukávali a tak během krátké chvíle studenti vedli 5:1. Pedagogové však tuto studenou sprchu ustáli a opět se vrátili ke své trpělivé hře z prvního poločasu. Jejich snaha byla odměněna snížením rozdílu opět z kopačky pana děkana. Přesto do konce zápasu do jejich sítě spadly ještě dvě branky. Konečný stav utkání se tak zastavil na skóre 7:2. Studenti tedy opět slavili vítězství, avšak pedagogové mohou být spokojeni především s mnohem lepším herním projevem. Smutnou tečkou tak zůstává jen zranění PhDr. Daňka.

Tým pedagogů: Mgr. Robert Antonín, Ph.D., PhDr. Rostislav Černý, PhDr. Radoslav Daněk, PhDr. Jiří Holba, Ph.D., PhDr. Petr Hrtánek, Ph.D., Mgr. Petr Kopecký, Ph.D., PhDr. Jiří Muryc, Ph.D., Bc. Pavel Palata, prof. Aleš Zářický, Ph.D., a posila z Ázerbajdžánu Bc. Tural Hajiyev.

Tým studentů: Tomáš Doležel, Bc. Michal Kavík, Mgr. Ondřej Kormaník, Jan Krasický, Mgr. David Mandát, Vojtěch Marszalek, Bc. Vladimír Mičulka.

Pavla KOCIÁNOVÁ

Ze zápasu...

Fota: Jana BOLKOVÁ

3. foto zleva doprava:

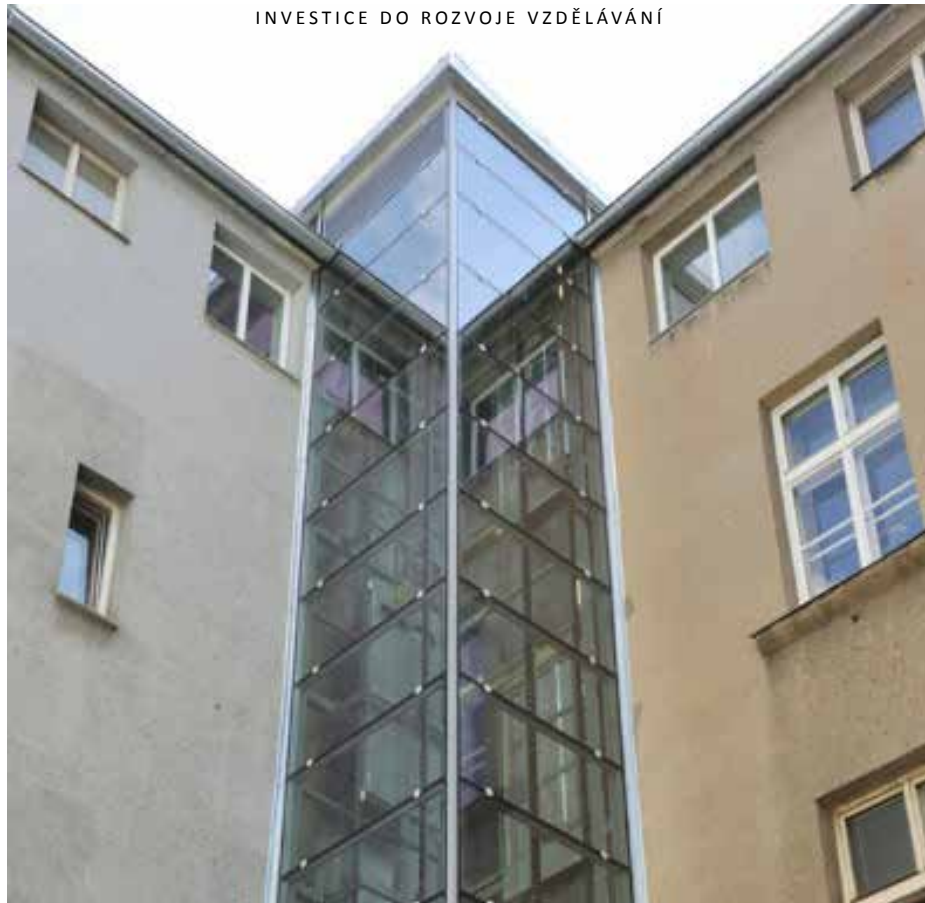
Studenti: Michal Kavík, David Mandát, Vladimír Mičulka, Vojtěch Marszalek, Jan Krasický, Ondřej Kormaník, Mikuláš Sýkora (na fotu ještě chybí hráč Tomáš Doležel).

Pedagogové: dr. Jiří Holba, dr. Rostislav Černý, prof. Aleš Zářický, dr. Petr Kopecký, Bc. Pavel Palata, dr. Jiří Muryc, Mgr. Gambar Gambarov, dr. Petr Hrtánek, dr. Radoslav Daněk, dr. Robert Antonín.

Bezbariérové zpřístupnění architektonického skvostu Ostravské univerzity

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pohled z exteriéru.

Foto: archiv autorky

Pohled do šachty výtahu.

Foto: archiv autora

Historické budovy tvoří většinový podíl hmotného majetku Ostravské univerzity. Dané objekty neumožňovaly studujícím s omezenou schopností pohybu bezbariérový vstup a pohyb. V posledních pěti letech se ale i pro tuto kategorii studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Ostravské univerzitě podstatně zlepšily podmínky. Díky instalaci elektrických plošin je bezbariérový přístup a pohyb možný již ve většině historických budov Ostravské univerzity (např. FF OU a PřF OU – budovy A, D, E). Avšak budova B na ul. Českobratrské, architektonický skvost z konce 19. století, stále na možnost bezbariérového zpřístupnění čekala.

V minulém roce se fakulty Ostravské univerzity zapojily do projektu garantovaného katedrou speciální pedagogiky Pedagogické fakulty OU s názvem Podpora terciárního vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami na Ostravské univerzitě v Ostravě, OP VK CZ.1.07/2.2.00/29.0006. Projekt řeší aktivní podporu terciárního vzdělávání studentů se specifickými vzdělávacími potřebami (inovace studijních oborů na Ostravské univerzitě, tvorba inkluzivního prostředí) včetně architektonické bezbariérové rekonstrukce vybraných budov Ostravské univerzity. Z výše uvedeného důvodu tak mohl být využit podíl řádných finančních nákladů pro činnosti spojené s žádoucí stavbou výtahu v historické budově Ostravské univerzity na ul. Českobratrské. Byla vypracována studie citlivé vnější přístavby bezbariérového výtahu ve dvoře objektu budovy B. Po získání stavebního povolení a vyřízení dalších nezbytných dokumentů se v květnu 2012 naplno rozběhly náročné stavební a bourací práce v objektu a jeho okolí. Po roce, v červenci 2013, proběhlo zakotvení, montáž nosné ocelové konstrukce, její zasklení a instalace strojovny výtahu. Kolaudace proběhla počátkem září a 26. září byl elegantní bezbariérový výtah za účasti hlavního řešitele projektu dr. Martina Kaleji a děkana Pedagogické fakulty OU doc. Tomáše Jarmaru slavnostně uveden do provozu.

Aula Ostravské univerzity, nacházející se v tomto historickém objektu, je dějištěm většiny univerzitních obřadů a kulturních akcí pořádaných jednotlivými fakultami Ostravské univerzity. Její akademická obec spolu se širokou veřejností vysoce oceňuje bezbariérové zpřístupnění této starobylé budovy.

Jana BOLKOVÁ

O smyslu života...

Doc. Halama při přednášce

Foto: Zdeněk MLČÁK

Ve středu 4. prosince v 15.00 hod. proběhlo v aule PdF OU další setkání, které uspořádala katedra psychologie FF OU v rámci svého cyklu akcí Inspirativní osobnosti současné psychologie. Tentokrát s významným slovenským psychologem doc. Mgr. P. Halamou, Ph.D., který přednášel na téma „Smysl života z pohledu psychologie“.

Peter Halama působí jako výzkumný pracovník v Ústavu experimentální psychologie Slovenské akademie věd v Bratislavě. V roce 2011 získal ocenění Literárního fondu (Sekce pro vědeckou a odbornou literaturu a počítačové programy) za tříletý vědecký ohlas. Ve svém výzkumu se orientuje na osobnostní souvislosti optimálního psychologického fungování a rozhodování, se speciálním zaměřením na existenciálně-kognitivní konstrukty, jako jsou smysl života a naděje. Po tomto setkání jsem Petrovi položil několik otázek.

Petre, jak je všeobecně známo, smyslem života se zabývá řada věd, k nimž patří např. filozofie či sociologie. Jak bys definoval smysl života z pohledu psychologie?

V prvom rade je treba povedať, že psychológia je oproti ostatným vedám špecifická svojim zameraním a metodológiou. Nehľadá odpoveď na otázku, aký je správny zmysel života pre život človeka, ale skôr skúma rolu a funkciu prežívaného zmyslu života v jeho psychike. V tomto kontexte sa dá zmysel života veľmi všeobecne definovať ako základné životné nasme-

rovanie, základný životný cieľ či hodnota, pre ktorú človek žije.

Kteří z významných psychologů podle Tebe nejvíce přispěli ke studiu tohoto fenoménu?

Ak by som mal vybrať jedného, určite je ním Viktor Frankl, rakúsky psychiater a filozof, ktorý pokladal potrebu nájsť a realizovať zmysel v živote za dominantnú motivačnú silu človeka. Založil terapeutický smer nazvaný logoterapia, ktorý pomáhal ľuďom v psychických problémoch obnoviť zdravé fungovanie práce pomocou práce so zmyslom. Na tomto autorovi je zaujímavé to, že ako Žid sa počas vojny dostal do koncentračného tábora, kde si potvrdil, že zmysel života je pre psychiku človeka kľúčový. Tí, ktorí si ho dokázali zachovať, boli odolnejší voči nepriaznivým podmienkam koncentračného tábora.

Myslíš si, že pojem smyslu života má v psychologii nějakou obecněji přijímanou strukturu?

Zvyčajne sa v tejto súvislosti hovorí o troch komponentoch zážitku zmyslu života. Kognitívny komponent zahŕňa základné životné presvedčenia, akýsi svetonázor, ktorý potvrdzuje hodnotu života a jeho zmysel. Motivačný komponent zahŕňa životné ciele a plány či hodnoty, o ktoré sa usiluje. Nakoniec emocionálny komponent hovorí o pocitoch naplnenia či spokojnosti, ktoré pramenia zo zmysluplného vnímania sveta a realizácie zmysluplných cieľov.

Jak se smysl života v průběhu lidské ontogeneze vyvíjí?

Treba povedať, že zmysel života nie je nejaký statický životný koncept, ale dynamický a meniaci sa fenomén, ktorý sa v priebehu života mení či modifikuje. Vývoj v ontogenéze do značnej miere súvisí so základnými životnými úlohami, ktorým človek čelí v jednotlivých úlohách života, napr. v adolescencii vybudovanie identity apod. Existujú výskumy, ktoré sa zaoberali zmenami životnej zmysluplnosti, teda celkovou mierou prežívania zmyslu v živote. Ukazuje sa, že najnižšia miera životnej zmysluplnosti je v adolescencii a mladšej dospelosti, kedy človek zmysel pre svoj život ešte len buduje. Potom rastie až do strednej dospelosti a v staršej dospelosti môžeme vidieť istý pokles, ktorý je spojený s negatívnymi zmenami.

Jak se podle Tebe psychologicky liší lidé, kteří svému životu dokázali dát smysl, od těch, kteří svůj životní smysl dosud nenašli?

Aj keď sa dá do istej miery súhlasiť s pôvodným Franklovým názorom, že nájsť zmysel života je možné každému človeku, predsa len výskumy ukazujú, že niektorí ľudia majú vzhľadom na svoje osobnostné dispozície akúsi výhodu, teda zážitok zmysluplnosti života je pre nich o niečo ľahšie dosiahnuteľný. Sú to ľudia emočne stabilní, skôr extravertovaní, schopní stanoviť si ciele a vyvíjať vôľové úsilie na ich dosiahnutie. Na druhej strane k neschopnosti nájsť zmysel života môžu prispieť rôzne životné traumy, straty či iné závažné životné udalosti. Ľudia bez zmyslu života sa často cez tieto udalosti nedokážu preniesť a psychicky strádaajú.

Mnoho lidí spíše než životní smysl preferuje osobní štěstí. Jaký je podle Tebe vztah mezi životním smyslem a štěstím?

Veľmi blízky, pretože úroveň šťastia a životnej zmysluplnosti spolu pozitívne koreluje. Na druhej strane výskumy zistili, že na to, aby bol človek šťastný, potrebuje mať zmysel života, ale naopak to úplne neplatí. Častokrát sa realizácia nejakého zmyslu života nezaobíde bez námahy, utrpenia či frustrácií. V tom prípade je šťastie, ak ho chápeme ako pozitívne pocity, v úzadí, a nastupuje až neskôr, keď človek naplní ciele vyplývajúce z osobného zmyslu.

Za rozhovor poďakoval

Zdeněk MLČÁK

ZE ŽIVOTA NAŠICH ABSOLVENTŮ II.

Mgr. PETR VIDLÁK, Ph.D.,*majitel a generální ředitel Anglické základní a mateřské školy Monty School, externí přednášející katedry slavistiky FF OU*

V roce 1998 absolvoval na FF OU jednooborové studium polonistiky.

1998 - 2002 studoval na téže pracovišti doktorské studium, které zakončil obhajobou doktorské disertační práce z oblasti literární onomastiky na téma: *Vlastní jména v dramatickém a románovém díle Stanisława Ignacyho Witkiewicze a jejich překládání do češtiny.*

V tomto období založil spolu se studentkou Alexandrou Dědicovou, svou budoucí ženou, amatérské divadlo SZCZYT, v němž účinkovali studenti polonistiky. Po celou dobu byli režiséry i herci tohoto divadla, které slavilo obrovské úspěchy v Ostravě i v dalších městech našeho kraje.

V letech 2002 - 2005 působil dr. Vidlák jako odborný asistent na katedře slavistiky. V té době se rovněž začal věnovat překladatelské činnosti.

V letech 2001 - 2006 byl šéfredaktorem encyklopedického týdeníku Planeta Země.

V září 2005 založil spolu se svou manželkou Alexandrou školku *Monty*, první předškolní zařízení v Ostravě, kde se s dětmi komunikovalo takřka výhradně anglicky.

Po třech letech, v září 2008, založil v Ostravě anglickou základní školu *Monty School*, kterou řídí z pozice majitele a generálního ředitele.

V roce 2009 byl znovu přizván na katedru slavistiky, kde jako externista přednáší dějiny polské literatury a translatoilogii.

Spolupracuje s literární redakcí Českého rozhlasu 3 Vltava, pro kterou v současné době připravuje několikadílný seriál o překladatelské práci.

Od roku 1998 přeložil dr. Vidlák 14 knih polských autorů, především většinu díla známé spisovatelky Olgy Tokarczukové, ale také romány Stefana Chwina, Janusze Glowackého, Andrzeje Mularczyka a dalších autorů. Spolupracuje především s nakladatelstvím *Host*. V současné době pracuje na překladu intimního deníku Witolda Gombrowicze *Kronos*.

Od roku 2000 je Petr Vidlák členem celostátní organizace Sdružení českých překladatelů.

V roce 2008 byl nominován na prestižní cenu *Magnesia Litera!*

Dr. Vidlák patří k nejúspěšnějším absolventům ostravské polonistiky.

Eva MRHAČOVÁ

Jak to vlastně je: naplno se věnuješ své vlastní škole, a přesto jsi svou alma mater nikdy naplno neopustil, necítíš v tom nějaký rozpor? Co tě k naší univerzitě stále přitahuje?

To je pravda. Asi je za tím opravdu nějaká zvláštní přitažlivost. V mém případě především k vlastnímu oboru. Vysvětlím to z dovolením poněkud zeširoka. Když jsem začal studovat na tehdy velmi mladé univerzitě, polsky jsem neuměl ani slovo a z dnešního pohledu jsem se pustil do nepřiměřeného rizika vlastní selhání. Ale byl jsem mladý, měl jsem už po vojně a cítil se naprosto svobodný. Psal se rok 1993 a já měl pocit, že je možné úplně všechno. V té době se mnou tento pocit sdílelo i dost lidí jiného typu, abych tak řekl, kteří díky svému tahu na branku vydělali hromady peněz. Ale já vydělal víc - objevil jsem svou vlastní Atlantidu, která na mě přitom čekala takřkajíc za humny. Pochopil jsem smysl vysokoškolského studia, skvěle jsem se bavil, poznal jsem velkou, a ku škodě většiny Čechů opomíjenou kulturu

našeho souseda, poznal jsem skvělé lidi na obou stranách hranic a především v pohraničí, v tom jazykově i kulturně neověřitelně přitažlivém kraji zvaném Zaolzie. Byla to zásluha především dvou vynikajících profesorů, Jiřího Damborského a Daniela Kadlubce, ale také zapáleného znalce polské literatury a vynikajícího básníka a později i přítele, Kazka Kaszpera. V té době panovala na naší katedře neověřitelně přátelská, skoro rodinná atmosféra, v níž jsem, světe div se, opravdu studoval, aniž bych kdy pocítil potřebu své studium nějak ošidit. Nezažíval jsem až na výjimky stres ze zkoušek, protože jsem vše polonistické doslova hltal. Přál bych všem vysokoškolákům, aby něco podobného zažili. A když jsem se ocitl na druhé straně barikády a začal sám učit, bylo mi jasné, že musím předat svou zkušenost novým studentům. Proto jsem se opravdu snažil je vždy nadchnout, i když šrouby se postupně utahovaly a naše malá přátelská univerzita rostla a bujela a moc se jí dařilo... Studentů v ročníku jsem už neučil pět, jak by se slušelo, ale třicet, čtyřicet, takže se mi má představa

začala postupně rozplývat před očima. Navíc jsem v té době poznal na katedře svou budoucí ženu, která, jak jsem zjistil o pár let později, je rozenou učitelkou, skutečným Komenským naší doby. Výsledkem mé deziluze z pracoviště a učitelského nadšení mé ženy se proto logicky stala naše vlastní škola. Vydali jsme se cestou *práce od základů*, jak říkali Poláci už v druhé polovině 19. století. Opustil jsem relativně jisté místo a vrhl se do podnikání, o kterém jsem nevěděl vůbec nic a dnes se musím jen smát své tehdejší naivitě a prostotě. A opět jsem použil metodu naučenou během studia. Díky našemu nadšení a vůli se stal zárak, naše vlastní škola vyrostla a dnes vzděláváme více než sto dětí od 2 do 15 let a nejlepší je na tom to, že to děláme přesně podle našich představ, jejichž základem je osobní a soustředěný přístup pedagogů k žákům. Teď jen netrpělivě čekáme, jak naši první absolventi uspějí na vysokých školách a v životě. Rád bych ještě dodal, že si dobře uvědomujeme, že za úspěch *Monty School* vděčíme i našemu vzdělání a zkušenostem z univerzity, takže když jste mě ještě jako dě-

ZE ŽIVOTA NAŠICH ABSOLVENTŮ

Škola učí děti poznávat svět...

Foto: Matthew MAYER

kanka požádala, abych se na katedru vrátil alespoň jako externista a přednášel polskou literaturu, neváhal jsem ani okamžik. Setkávání se studenty a diskuse o literatuře jsou pro mě v každodenním kolotoči různých jednání a nekonečného školského papírování nesmírně osvěžující.

Přibliž, prosím, čtenářům Listů FF, jak jste vybrali název vaší školy.

Za vším je samozřejmě náš poněkud černější smysl pro humor, ale také smysl pro racionalitu a znalost onomastiky. Dílo *Monty Python's Flying Circus* je všeobecně známé, takže si asi dovedete představit, jak to u nás vypadá. Samozřejmě to není jen zábava, ale ten neuvěřitelný nadhled, exploze nápadů, vytváření nečekaných souvislostí, odvahy narušovat a kriticky posuzovat ustálená klišé a tradiční tabu, především v ontologické rovině, to všechno bychom chtěli být a dělat. K tomu se přidala snaha o vytvoření názvu snadno vyslovitelného i velmi malými dětmi, o univerzálnost, o možnost vyslovovat název stejně v mnoha jazycích, a také jsme věděli, že děti jsou nesmírně kreativní bytosti a pokud je necháte být, postaví nebo rozmontují třeba letadlo - a *Monty* bylo na světě. A logo nám vytvořila tehdy čtyřletá dcera mého kamaráda, grafika, který mé zadání velmi chytře delegoval na kompetentní osobu. A jsem rád, že *Mon-*

ty dnes minimálně v Ostravě znamená především špičkovou, i když velmi drahou školu a školku. Prostě máme dobré jméno.

Stal se z tebe nejen úspěšný podnikatel, ale i velmi ceněný, žádaný překladatel. Pracuješ pro kvalitní nakladatele, práci si vybíráš, je to tvůj koníček?

Je, ale časově velmi náročný. Srovnatelný snad jen s restaurátory starých aut. Ti také tráví měsíce a měsíce v garáži, aby vdechli život historické technice a přitom si třeba ani nevšimnou, že se jim rozpadá rodina. To se mně zatím naštěstí nestalo, ale přesto je tato práce náročná i pro mou ženu a malého syna. Po celodenním shonu v práci je třeba usednout k laptopu a začít systematicky pracovat hlavou, to znamená - být naprosto soustředěný a sám. Prostě se mnou asi není žádná zábava, ale já přitom prožívám neuvěřitelně vzrušující okamžiky vcítění do textu, do významů, vidím obrazy a tvořím text. Myslím, že něco podobného zažívá i spisovatel, ale já mám tu výhodu, že už mám polotovar, který není schematickejší a neděsí mě představa vlastního tvůrčího selhání.

Máš zkušenosti z terciárního školství i ze školství základního. V čem vidíš největší problém českého školství obecně?

Dlouhodobě je naše školství umanuté a uvízle v podivně bezprizorním, konzervativním časoprostoru. Na jednu stranu jsou školy hojně dotovány evropskými penězi, nakupuje se drahé vybavení, nábytek, zatepluje se ostosest, učitelé jsou neustále školeni v nových přístupech a metodách, což samozřejmě opět platí EU, a na druhou stranu nikoho nezajímá, jaká je kvalita výuky, jak se pracuje s dětmi, které jsou mimořádné na obou pólech,

... a experimentovat

Foto: Matthew MAYER

ZE ŽIVOTA NAŠICH ABSOLVENTŮ II.

co si myslí rodiče, co mladí kolegové, co si myslí vlastně kdokoli. Hlavně aby všechno šlapalo, rozpočet byl řádně utracen, výkazy odeslány a nebyl problém se šikanou, drogami a kriminalitou dětí. To je totální vítězství průměrnosti a konformity! Je to něco jako současný český mainstreamový film nebo populární hudba. To mluvím o základních školách, na středním stupni dochází k prvnímu rozdělení na chytré a hloupé, které je nepochopitelně nespravedlivé a ve své podstatě falešné. Je skutečně hloupý ten, kdo má trojky a čtyřky? Kdo to ověří? Je chytré dítě, protože z něj rodiče chtějí mít doktora, takže mu ničí dětství svými nepřiměřenými ambicemi? Na jedné straně ambice, na druhé nedostatek zájmu, neschopnost učitele rozeznat specifický talent a dovednosti dítěte. To vše se logicky přesune na vysoké školy, které jsou dnes otevřené každému, protože hlavně díky tomu má škola peníze. Studenti jsou tedy výrobním prostředkem vysokých škol, a to nejen soukromých. Řeči o superuniverzitách zaměřených na výzkum budou bezosažné do té doby, dokud budou školy existenčně závislé na kvantitě studentů a ne na jejich kvalitě. Důkazem jsou pedagogické fakulty. Jak máme obrodit základní školy, když do nich přicházejí absolventi bez základních pedagogických návyků, bez znalosti cizích jazyků, bez schopnosti řešit konkrétní problémy ve třídě, a nikoho to

vlastně nezajímá. Znáám několik významných odborníků působících na pedagogické fakultě, kteří v běžné třídě na základce naprosto selhávají, ale přitom jsou tvůrci nesmírně sofistikovaných metodických pokynů a vědí přesně, jak má vypadat ideální škola. Ale děti jim ten jejich krásný a veliký akademický hrad snadno zboří svou přirozeností a neustále se obnovující energií. Největším problémem našeho školství je tedy podle mého názoru především otázka, kdo učí a jak učí ty, kteří budou jednou učit a jak jsou zájemci o učitelství vybírání.

Myslíš, že cestou z tohoto bludného kruhu mohou být srovnávací testy škol?

Částečně. Naše škola sice patří podle loňských testů mezi 5% nejlepších škol v Česku, ale já si vůbec nemyslím, že právě to svědčí o kvalitě našeho vzdělávání. Jsou školy, jako je Klausův PORG, kde jsou primárně přijímány pouze tzv. chytré děti a to ještě s ročním odkladem, aby byly lépe připraveny na dril, který je čeká. Jejich výsledky jsou bezesporu skvělé, ale za jakou cenu? Myslím, že by nám nemělo jít o to vytvořit z dětí roboty na definice a počítání rovnic, ale naučit je kriticky myslet a uvažovat v širokých souvislostech, včetně těch společenských a humanitních. Naučit děti soupeřit mezi sebou je vždy snazší než naučit je vítězit nad sebou samým.

A když už jsme u tak vážného tématu, co si jako majitel soukromé školy myslíš o školném na veřejných vysokých školách?

Hodně jsem o tom přemýšlel a dospěl k názoru, že samo o sobě by to rozhodně nevyřešilo problémy, které naše veřejné univerzity mají. Na rozdíl od soukromých vysokých škol, které se zaměřují na praxi a užitečnost absolventů na trhu práce, jsou státní univerzity jako tradiční pilíř naší vzdělanosti a kulturního rozvoje povinny nabízet i obory, které nejsou nijak lukrativní. Jak vysoké by muselo být školné, aby bylo znatelným hospodářským přínosem? Deset tisíc korun za semestr? Sto tisíc? Kdo by si to mohl dovolit? Půjčí banka například studentovi dějin umění? Čím se bude muset absolvent dějin umění živit, aby půjčku splatil? To jsou otázky a já na ně neznám odpovědi. Školné nemá v nejbližších letech žádný smysl a pokud bude zavedeno, bude to jen výsledek tvrdého lobbingu některých zájmových struktur rekrutujících se i na mnoha českých rektorátech.

Děkuji za rozhovor, děkuji za prezentované názory. Přejí ti, aby oba stupně tvé/vaší soukromé školy i nadále vzkvétaly, přejí ti radost z práce v Monty i u nás na fakultě, přejí ti samé skvělé myšlenky při překládání.

Eva MRHAČOVÁ

**Pěkné a klidné Vánoce a úspěšný rok 2014 přeje
redakce Listů FF OU.**

ČTENÍ K PŘEMÝŠLENÍ

(POKRAČUJE DALŠÍ PŘÍBĚH Z ROZHLASOVÉHO POŘADU VÁCLAVA VOKOLKA STROMY)

TELECÍ

Co všechno nás napadne pod nádhernou starou lípou! *Lukasova lípa* v Telecím patří k nekrásnějším starým stromům v Čechách. Její věk se odhaduje na 700 let, ale může být i starší. Tato lípa je svázána se starým rodem, který obýval vedlejší dům, ale i s českou reformací, se statečnými lidmi, kteří svou víru dokázali přenést přes nepřijíací časy.

V době útisku a zákazu nekatolických církví, jaký zavládl v Čechách až do vydání tolerančního patentu v r. 1781, byly při domovních prohlídkách zabavovány zakázané náboženské knihy, zejména česky tištěné bible. Ty byly v evangelických rodinách chovány jako drahé dědictví po předcích a vnímány jako reálné pouto se zakázanou vírou. Proto je lidé schovávali do tajných úkrytů. Těžko bylo nahradit zabavené knihy jinými - nebyly na prodej. A tak si je lidé často opisovali, což v době již rozvinutého knihtisku bylo poněkud absurdní, anebo je s velkým rizikem pašovali z protestantských zemí. Zajímavý je údaj o počtu zabavených kacířských knih v pražském arcibiskupství - bylo jich na padesát tisíc.

Právě v Telecím se o tom všem pěkně přemýšlí ve stínu mohutné lípy, tyčící se nad pěkným roubeným stavením. V polovině 18. století tu žil starý hospodář Jiroušek, tajný evangelík. Tomu také zabavili české knihy, on jich těžce želel. Umínil si, že si opíše Nový zákon a Žalmy. Vypůjčil si bibli od přítele a aby mohl nerušeně opisovat, našel si úkryt v dutině staré lípy, do něhož lezl otvorem shora. Tam také mohl sedět u stolečku a psát při světle.

Zaznamenal si prý v zápiscích, že za dobu opisování spotřeboval tisíc dvě stě čtyři svíčky. Svou práci dokončil za neustálého zpěvu nábožných písní.

Protože byl nahluchlý, jeho zpěv nebyl tichý a ve vsi se rozšířily fantastické domněnky, které vedly k vyšetřování. Naštěstí starouška v lípě nenašli. Drábové chodili kolem lípy, tajemný zpěv se s ozvěnami ozýval z koruny stromu, z kmene i zpod kořenů. A tak se raději vše svedlo na strašidla.

Dodnes se prastaré lípě říká *Zpívající*. Charakteristické je, že hospodářem

opsané dílo, pomník lidské svobody, se nedochovalo. A pak přišel, jako zázrakem, toleranční patent. Vypráví se, že pod lípou, dlouholetým útočištěm věrných, se přeživší evangelíci shromáždili, objímali ji a nosili odtud v loktech i fěrtoších kameny a dříví na nedaleké staveniště budoucí prosté evangelické „církvíčky”.

Václav VOKOLEK

Lukasova lípa v Telecím.

Foto: archiv autora